

ОТЧИТАНЕ НА МАТЕРИАЛНИТЕ ДЪЛГОТРАЙНИ АКТИВИ

*„Умението да се запази придобитото е не по –
малко важно от умението да се придобие”*

Овидий

1. ХАРАКТЕРИСТИКА

Те са ресурси, които имат веществена форма, придобити в резултат на минали събития /сделки/, участват в дейността на предприятието повече от един отчетен период и се използват за производствени, административни нужди или отдаване под наем. Те са инвестирани средства, целящи увеличение на капитала и разширяване дейността на предприятието. Те се представят в актива на баланса раздел Б гр. втора и включват:

1. Земи /терени/-това са собствени земи, които могат да се използват за различни цели: строителство, залесяване, селско стопанско производство и др.
2. Подобрения върху земите – в зависимост от използването им те могат да бъдат: ограждане, оформяне и др.
3. Сгради и конструкции – включват производствени и административни сгради, складове, инсталации, съоръжения, които се намират в сградите и могат да бъдат отчитани като самостоятелни обекти /асансьори, газопроводна инсталация/ и др.
4. Съоръжения и машини
 - производствени машини и оборудване

- енергетични и двигателни машини
 - предавателни устройства
 - измервателни и регулиращи уреди
5. Съоръженията спомагат за осъществяване на производствения процес напр. радиотелевизионни съоръжения,, пристани, водопроводи и др.
 6. Транспортни средства – включват подвижни средства като автомобили, вагони, самолети, плавателни съдове и др.
 7. Компютърно оборудване
 8. офис обзавеждане – мебели, каси, бюра, гардероби, телевизори и др.
 9. Библиотечни фондове – книги в библиотеките
 10. Други дълготрайни материални активи
Отделните активи се отчитат като самостоятелни инвентарни обекти с номер.

2. ОЦЕНКА НА ДМА

Те се оценяват по историческа цена текущо при тяхното получаване. Цената на придобиване включва покупна цена, мита, невъзстановими данъци /ДДС/ и всички преки разходи, включващи:

- разходи за подготовка на обекта /терена/
- разходи за монтаж
- разходи за хонорари на архитекти, инженери, икономисти и др.
- сумата на преките разходи не включва тези за пуск, за обучение на персонала.

Себестойността се използва като оценител когато активът се произвежда в собственото предприятие, а базата са основните производствени разходи. Справедливата цена се използва при безвъзмездно придобиване. При замяна на сходни активи т.е. имащи сходна употреба в същата област оценката е по балансова стойност на заменения актив, а при несходни по справедливата на отделния актив.

Периодичното оценяване /отразено в счетоводната политика/ се извършва обикновено в края на годината /края на отчетния период/ като се използват два подхода

1. Препоръчителен – отчитането се извършва по цена на придобиване, намалена с начислената до момента амортизация и натрупани обезценки. Обикновено този подход се използва при обезценка на ДМА, като за целта балансовата им стойност се свежда до възстановимата им стойност. Тя показва какви средства може да възстанови предприятието от актива, ако го продаде или го използва. Като възстановима се приема по-високата от нетната продажна цена или стойността му в употреба. Активът е обезценен когато балансовата му стойност е по-висока от възстановимата, при което балансовата се намалява до възстановимата.
2. Допустим алтернативен подход – отчитането се извършва по преоценена стойност към датата на преоценката, намалена с амортизацията и натрупаната загуба от обезценки.

Преоценките се извършват по справедлива цена, определена от лицензиран оценител.

За амортизируемите активи преоценките могат да бъдат:

- при намаляване на балансовата стойност, т.е. когато преоценената е по-голяма от балансовата с разликата се увеличава амортизацията.

- при увеличаване на балансовата стойност, т.е. преоценената е по-ниска от балансовата с разликата се намалява натрупаната амортизация. Когато това увеличение е предхождащо от предишно изменение се признава за приход в рамките на отчетеното вече намаление като разход.

Нетната продажна цена е цената по която може да се продаде актива, намалена с разходите за продажба /комисионни за брокерски и правни услуги и др./

Стойност в употреба – сегашната стойност на очакваните постъпления от използването на актива и от изключването му от употреба в края на полезния му срок, Тя се определя чрез дисконтиране на прогнозните бъдещи парични потоци от актива.

Пример:

Алтернативен подход	
Компютър с отчетна стойност	1000лв.
Амортизация	200лв.
Балансова стойност	800лв.
Преоценена стойност	1100лв.
Д-т Амортизация на ДМА	200
Д-т Компютърна техника	100
К-т Преоценен резерв	300

В посочения случай балансовата стойност е по-ниска от преоценената

Когато преоценената стойност в посочения случай е по-ниска от балансовата например 700лв. Статията ще бъде

Д-т 607	Разходи от последващи оценки	100
К-т 241	Амортизация на ДМА	100

3. ОТЧИТАНЕ ПРИДОБИВАНЕТО НА ДМА

Отчитането е свързано с документиране на операциите по тяхното придобиване.

Документите, които се използват включват:

Фактура

Акт за завършени етапи от строителни работи

Акт за приемане и предаване на ДМА

Протокол за преместване

Сметка за резултатите от ликвидация.

Амортизационен план.

Инвентаризационен опис и сравнителна ведомост.

Счетоводното отчитане се извършва със сметките от раздел втори гр.20.

- 2011 Земи /терени/
- 2012 Подобрения върху земите
- 202 Сгради и конструкции
- 203 Компютърна техника
- 204 Съоръжения
- 205 Машини и оборудване
- 206 Транспортни средства
- 207 Офис обзавеждане
- 208 Библиотечни фондове
- 209 Други ДМА

За отчитане процеса на придобиване по стопански начин и чрез възлагане се използва сметка 613 Разходи за придобиване на ДМА, а при отчитане на ликвидация с-ка 616 Разходи за ликвидация.

Придобиването се осъществява по различни начини:

A. Чрез доставка

Характерно за този начин е това, че е възможно да се закупят активи, които могат да бъдат въведени в експлоатация без допълнителни разходи /например транспортни средства/ и такива, които се нуждаят от монтажни операции. В зависимост от това формирането на цената се осъществява различно.

1. Доставка на активи без допълнителни разходи

В този случай цената се формира по дебита на сметките от гр.60

Пример:

Доставен е мотоциклет съгл. фактура №2436 за 7000лв.

Начислен ДДС

<i>Д-т</i>	206	Транспортни средства	7000
<i>Д-т</i>	4531	Начислен ДДС за покупките	1400
<i>К-т</i>	401	Доставчици	8400

За транспортирането на мотоциклета е използвана услуга от външна транспортна фирма, която издава данъчна фактура за 500лв.

<i>Д-т</i>	206	Транспортни средства	500
<i>Д-т</i>	4531	Начислен ДДС за покупките	100
<i>К-т</i>	401	Доставчици	600

Цената за придобиване се формира по дебита на сметка 206 и е 7500лв.

2. ДОСТАВКА С ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗХОДИ ЗА МОНТАЖ

В този случай всички разходи, свързани с монтажа се отчитат чрез сметките от гр.60, които се приключват със сметка

613 Разходи за придобиване на ДМА. Ако в края на отчетния период активът не е влязъл в експлоатация сметката остава с дебитно салдо което се отразява в баланса р.А гр. I . Когато активът е завършен сметката се приключва със сметките от гр.20.

По дебита на сметка 613 се отразява покупната цена на актива.

Пример:

Доставени са 3 бр. компютри съгл. Фактура с единична цена 1200 и начислен ДДС 20%.

<i>Д-т</i>	613	Разходи за придобиване на ДМА	3600
<i>Д-т</i>	4531	Начислен ДДС за покупките	720
<i>К-т</i>	401	Доставчици	4320

Извършени са следните разходи за монтаж

Материали	500
Заплати	600
Осигуровки	240
Командировки	20

Д-т 601	Разходи за материали	500	К-т 302	Материали	500
Д-т 604	Разходи за заплати	600	К-т 421	Персонал	600
Д-т 605	Разходи за осигуровки	240	К-т 461	Разчети с ДОО240	
Д-т 609	Др. Разходи	20	К-т 501	Каса	20

Отразяване на разходите по функционално предназначение

<i>Д-т</i>	613	Разходи за придобиване на ДМА	1360
<i>К-т</i>	гр.60		1360

Заприходяване на актива

Д-т 203 Компютърна техника

К-т 613 Разходи за придобиване на ДМА

Б. Чрез строеж, като в случая са възможни два варианта:

1. Чрез възлагане – извършва се на база сключен договор между предприятието и строителната организация. Предоставеният аванс се отчита като вземане по сметка 402 Доставчици по аванс, като се начислява и ДДС.

Д-т 402 Доставчици по аванси

Д-т 4531 Начислен ДДС за покупките

К-т 401 Доставчици

За всяко междинно плащане /сггл. Договора/ се издава данъчна фактура.

Д-т 613 Разходи за придобиване на ДМА

Д-т 4531 Начислен ДДС за покупките

К-т 401 Доставчици

С представяне на окончателната фактура се съставя същата статия.

От счетоводна гледна точка най-добрият вариант е строителната организация да издаде данъчни кредитни известия, с които да се сторнират статиите за аванса и за междинните плащания.

Пример:

“Рила” АД възлага строителството на административна сграда на “Еврострой” АД. Сключен е договор сггл., който е

преведен аванс в размер на 20000лв., като е издадена междинна фактура.

<i>Д-т</i>	402	Доставчици по аванси	20000
<i>Д-т</i>		Начислен ДДС за покупките	4000
<i>К-т</i>	401	Доставчици	24000
<i>Д-т</i>	401	Доставчици	24000
<i>К-т</i>		Разплащателна сметка	24000

Получена е и междинна фактура на стойност 10000лв.

<i>Д-т</i>	613	Разходи за придобиване на ДМА	10000
<i>Д-т</i>	4531	Начислен ДДС за покупките	2000
<i>К-т</i>	401	Доставчици	12000

Получена е втора междинна фактура за 15000

<i>Д-т</i>	613	Разходи за придобиване на ДМА	15000
<i>Д-т</i>	4531	Начислен ДДС за покупките	3000
<i>К-т</i>	401	Доставчици	18000

При изплащане на фактурите се съставя статията

<i>Д-т</i>	401	Доставчици	
<i>К-т</i>	503	Разплащателна сметка	

Сумата от строителството е 70000 лв. Окончателната фактура :

<i>Д-т</i>	613	Разходи за придобиване на ДМА	70000
<i>Д-т</i>	4531	Начислен ДДС за покупките	14000
<i>К-т</i>	401	Доставчици	84000

Получено е данъчно кредитно известие за авансовата фактура и за междинните. Съставят се отрицателни статии на посочените по-горе

Заприходява се актива и се приключва сметка 613			
<i>Д-т</i>	202	Сгради	70000
<i>К-т</i>	613	Разходи за придобиване на ДМА	70000

Възможно е да се ползува дългосрочен заем от предприятието, ако не разполага с достатъчно средства. В този случай ще се използва сметка 152 получени дългосрочни заеми.

- По стопански начин при този случай извършените разходи се отчитат по сметките от гр.60, които се приключват със сметка 613. Ако до края на периода активът не е завършен сметката остава с дебитно салдо, което се отразява в баланса и в ОПР като коректив /в разходната част/.

При заприходяване на актива

<i>Д-т</i>	гр.20		
<i>К-т</i>	613	Разходи за придобиване на ДМА	

В. Като апортна вноска

<i>Д-т</i>	гр.20		
<i>К-т</i>	101	Основен капитал изискващ регистрация	
или <i>Д-т</i>	426	Вземания по записани дялови вноски.	
<i>К-т</i>	101	Основен капитал изискващ регистрация	

Сметка 426 се приключва при внасяне на вноските

<i>Д-т</i>	гр.20		
<i>К-т</i>	426	вземания по записани дялови вноски	

Г. Безвъзмездно получаване-при този случай отчитането е като финансиране**Пример:**

Получен е безвъзмездно хладилник за офиса, оценен за 250лв.

<i>Д-т</i>	207	Офис обзавеждане	250
<i>К-т</i>	753	Финансиране за дълготрайни активи	250

В края на отчетния период от финансирането се отчита като приход в размер равен на начислената амортизация.

Д. Придобиване чрез вливане и сливане на предприятия.

<i>Д-т</i>	гр.20	
<i>К-т</i>	101	Основен капитал изискващ регистрация
или <i>К-т</i>	102	Основен капитал не изискващ регистрация

Е. Чрез лизинг-този начин е регламентиран в НСС 17 лизинг. Цената на лизинговия договор се отразява като задължение. В тази сума може да се съдържа и лихва, която се отразява като финансови разходи за бъдещи периоди по сметка 652. Финансови разходи за бъдещи отчетни периоди. Лихвата всъщност е разликата между цената на договора и справедливата цена.

Счетоводната статия за отразяване на получения по такъв начин актив е :

<i>Д-т</i>	гр.20	
<i>К-т</i>	652	Финансови разходи за бъдещи отчетни периоди.
<i>К-т</i>	159	Други заеми и дългове

Пример:

Сключен е лизингов договор за лек автомобил с цена 30000лв. със срок 36 месеца. Справедлива цена 25000лв.и лихва 5000лв.

<i>Д-т</i>	206	транспортни средства	25000
<i>Д-т</i>	652	Финансови разходи за бъдещи периоди	5000
<i>К-т</i>	159	Други заеми и дългове	30000

При изплащане на вноските

<i>Д-т</i>	159	Други заеми и дългове	1100
<i>Д-т</i>	4531	Начислен ДДС за покупките (20% в/у 25000)	5000
<i>К-т</i>	401	Доставчици	5000
<i>Д-т</i>	401	Доставчици	
<i>К-т</i>	503	Разплащателна сметка	
<i>Д-т</i>	621	Разходи за лихви	
<i>К-т</i>	652	Финансови разходи за бъдещи периоди	

Ж. Чрез замяна на активи

а) Замяна на сходни активи

В този случай активът се заприходява по балансовата стойност на заменения актив

Пример:

Заменено е транспортно средство с отчетна стойност 15000лв. Начислена до момента амортизация 600лв.

<i>Д-т</i>	414	Клиенти по продажби при определени условия	15000
<i>К-т</i>	706	Приходи от продажба на ДМА	15000
<i>Д-т</i>	241	Амортизация на ДМА	6000
<i>К-т</i>	205	Транспортни средства	6000
<i>Д-т</i>	706	Приходи от продажба на ДМА	9000

<i>К-т</i>	205	Транспортни средства	9000
<i>Д-т</i>	205	Транспортни средства	15000
<i>К-т</i>	414	Клиенти по продажби при определени условия	15000

б) Замяна на несходни активи

В този случай замяната се отчита като покупко продажба.

4. ОТЧИТАНЕ НА АМОРТИЗАЦИЯТА

Дълготрайните активи участват продължително време в производствения процес и пренасят на части своята стойност в себестойността на готовият продукт или услугата. Амортизацията е икономически процес в който активите се изхабяват. Изхабяването е физическо и морално. При първото се износват части, счупват се, а при второто съществуващите активи биват измествани от нови по-производителни, т.е. то е свързано с развитието на техническия прогрес.

Данъчна амортизация – тази при която амортизационната квота се изчислява по линейния метод и която се признава за разход

Амортизационна сума е историческата стойност на амортизируем актив или друга сума, която замества в счетоводството историческата стойност. Амортизационна сума се определя като част от отчетната стойност на амортизируем актив, която се пренася в разходите под формата на амортизация. Амортизационна сума се определя по следната формула:

$$AC = OC - LC, \text{ където}$$

AC – Амортизационна сума;

ОС – отчетна стойност

ЛС – ликвидационна стойност.

Амортизационна квота се определя като съотношение между амортизационната сума на актив и неговия срок на използване. Годишната амортизационна квота характеризира начислената амортизация като разход за един отчетен период съгласно Закона за счетоводството. Определя се по формулите:

$$AK = \frac{AC}{СИ}$$

където

АК – Амортизационна квота;

АС – Амортизационна сума;

СИ – срок на използване

Ликвидационна стойност – предполагаемата, която се очаква да бъде получена след изтичане на амортизационния срок. Ако тази стойност е значителна /степенна на значимост се определя от предприятието/ тя се изважда от амортизируемата стойност.

Всяко предприятие разработва амортизационен план, който съдържа определени елементи /съгл. СС 14/.

5. МЕТОДИ НА АМОРТИЗАЦИЯ

А. Линеен метод – използва се когато не може да се определи ползата от актива за отделните години на амортизационния срок. При нея амортизационната квота за всяка година е еднаква. Чрез този метод не се отчита моралното изхабяване.

В. Нелинейни методи – размерът на амортизацията е различен за отделните периоди

- 1 Намаляващи – дегресивни – използват се когато ползата от актива е в началото на амортизационния срок и в последните години намалява, поради насищане на пазара, поява на нови продукти и др. Тези методи са:
 - а) метод на намаляващия се остатък
 - б) метод на равномерното намаляване
 - в) метод на намаляващата се сума на числата
 - г) метод на неравномерното намаляване
2. Увеличавачи /нелинейни методи/ при тях всеки следващ период амортизационната квота нараства. Прилагат се, когато ползата от актива е към края на амортизационния срок. Те включват
 - а) метод на равномерното увеличение
 - б) метод на увеличаващата се сума на числата
 - в) метод на неравномерното увеличение

За различните групи активи могат да се прилагат различни методи

Пример:

Предприятие “Витоша” разполага с активи на стойност 10000 и амортизационен срок 5 години

Линеен метод

$$\text{амортизационна норма} = 100 / 5 = 20$$

години	амортизационна стойност	амортизационна квота
1	10000	$10000 \times 20 / 100 = 2000$
2	10000	-
3	10000	-
4	10000	-
5	10000	-

Константно дегресивен метод /метод на снижаващия се остатък/

При него се изчислява ускорена амортизационна норма, която се получава като се умножи изчислената по линейния метод с коефициент на ускорение, който е в границите от 1,5–2,5. В примера приемаме коефициент 2

Ускорена амортизационна норма $20 \times 2 = 40$

години	амортизационна стойност	амортизационна квота
1	$10000 \times 40 / 100 = 4000$	$10000 - 4000 = 6000$
2	$6000 \times 40 / 100 = 2400$	3600
3	$3600 \times 40 / 100 = 1440$	2160
4	$2160 \times 50 / 100 = 1030$	
5	$2160 \times 50 / 100 = 1030$	

За последните две години амортизационната квота е винаги равна.

Неравномерно дегресивен метод

Предприятието при него определя амортизационната норма

години	амортизационна стойност	амортизационна квота
1	40	$10000 \times 40 / 100 = 4000$
2	25	$10000 \times 25 / 100 = 2500$
3	20	$10000 \times 20 / 100 = 2000$
4	10	$10000 \times 10 / 100 = 1000$
5	5	$10000 \times 5 / 100 = 500$

Метод на сумата на числата

Характерно за него е това, че амортизационната норма е отношение между амортизационния срок и сумата от числата в този срок

На база на приложения по-горе пример тя ще бъде
 $5 / (1+2+3+4+5) = 6/15$

години	амортизационна стойност	амортизационна квота
1	5/15	10000 x 5 / 15 = 3333
2	4/15	10000 x 4 / 15 = 2667
3	3/15	10000 x 3 / 15 = 2000
4	2/15	10000 x 2 / 15 = 1333
5	1/15	10000 x 1 / 15 = 667

Увеличаващ се /прогресивен/ метод

При него амортизационната норма нараства с годините на амортизационния срок.

Това нарастване може да бъде равномерно и неравномерно.

За някои активи като транспортни средства амортизацията се начислява на база изминат пробег.

Пример:

Амортизируема сума 150000лв. Общ пробег 800000км.

Амортизационна квота за 1км. пробег.

$$150000/800000 = 1,25\text{лв.}$$

Амортизационната квота е равна на изминатия пробег умножен по амортизационната квота за 1км.

Начислената амортизация се отразява като разход

Д-т 604 Разходи за амортизация

К-т 241 Амортизация на ДМА

К-т 242 Амортизация на НДА

Начислената амортизация като разход по икономически елементи се отразява и като разход по функционално предназначение, тъй като тя се включва в себестойността на продукта или услугата.

Д-т гр. 61

К-т 604 Разходи за амортизация

Пример:

Начислена е амортизация на:

Машины в основното производство	4500лв.
Транспортни средства в спомагателна дейност	3000лв.
Лиценз в основната дейност	500лв.
Програмен продукт използван за обработка на счетоводната информация	100лв.

<i>Д-т</i>	604	Разходи за амортизация	8100
	<i>К-т</i>	241	Амортизация на ДМА
	<i>К-т</i>	242	Амортизация на НДА
<i>Д-т</i>	611	Разходи за основна дейност	5000
<i>Д-т</i>	612	Разходи за спомагателна дейност	4000
<i>Д-т</i>	614	Административни разходи	100
	<i>К-т</i>	604	Разходи за амортизация
			8100

6. ОТЧИТАНЕ НА РЕМОНТА

Дълготрайните активи намаляват годността си и за тях се полагат непрекъснато грижи. Ремонтването може да обхваща отделен детайл, агрегат и др. Ремонтите се делят на текущи и основни. Те са различни по сложност и стойност. разходите за тях не се разсрочват, а се отчитат за текущия период. Възможно е след ремонта да се коригира балансовата стойност, като условието е да се получи бъдеща финансова изгода. Когато ремонтът се извършва в предприятието разходите се отразяват по сметките от гр. 60, а когато се извършва от външно предприятие с получаването на фактура се съставя статията

<i>Д-т</i>	602	Разходи за външни услуги
<i>Д-т</i>	4531	Начислен ДДС за покупките
	<i>К-т</i>	401
		Доставчици

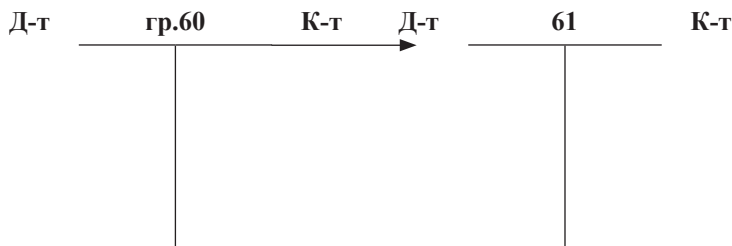
При изплащане на фактурата

Д-т 401 Доставчици
 К-т гр.50

При отразяване на разхода по функция и предназначение
 (вид дейност за къде се отнася)

Д-т гр.61
 К-т 602 Разходи за външни услуги

Ремонтът може да бъде извършен и в собственото предприятие от специално обособено звено. В този случай разходите се отразяват по дебита на сметките от гр.60 след което се отразяват по видове дейности

Тези разходи се включват в себестойността на произведената продукция (на съответния вид дейност – основна, спомагателна), а когато ремонтът е значителен по стойност, то тогава може да се увеличи стойността на ремонтирания актив.

7. ОТЧИТАНЕ НА МАЛЕНИЕТО НА ДМА

При използването активите губят част от стойността си – изхабяват се и започват да стават негодни за употреба. Това налага

те да бъдат бракувани. възможно е намалението им да бъде в резултат на стихийни бедствия, кражба, продажба, отдаване под наем, безвъзмездно предаване. Счетоводното отчитане за всички посочени случаи изисква да се опише начислената до момента амортизация, с която се намалява отчетната стойност /историческа/.

Д-т 241 Амортизация на ДМА
К-т гр. 20

В баланса активите се отчитат по остатъчна /балансова стойност/, т.е. от актива в отчетната стойност е извадена начислената за периода амортизация, начислената амортизация се отчита за разход.

Д-т 604 Разходи за амортизация
К-т 241 Амортизация на ДМА

При описване на актива на база посочените по-горе случаи се отписва амортизацията с посочената статия и се отписва балансовата стойност.

Д-т 609 Други разходи
К-т гр. 20

Стопанските операции имат някои специфични особености за различните случаи:

а) при продажба

- намаление на отчетната стойност

Д-т 241 Амортизация на ДМА – с начислената
до момента амортизация
Д-т 705 Приходи от продажба на ДМА –
с балансовата стойност

К-т гр. 20

- с продажна цена

Д-т гр. 50

К-т 705 Приходи от продажба на ДМА

б) предоставяне на актива като съучастие

Д-т 241 Амортизация на ДМА с начислената
до момента амортизация

Д-т 221 Инвестиции в дъщерни предприятия –
с балансова стойност

Д-т 222 Инвестиции в асоциирани предприятия –
с балансова стойност

Д-т 223 Инвестиции в смесени предприятия –
с балансова стойност

К-т гр. 20

Възможно е оценката на актива да е по-ниска или по-висока от балансовата. В този случай разликата се отчита като финансов разход или финансов приход

- при по-ниска оценка

Д-т 652 Финансови разходи за бъдещи отчетни
приходи

К-т 221, 222, 223

- при по-висока оценка

Д-т 221, 222, 223

К-т 752 Финансови приходи за бъдещи отчетно
периоди

Срокът на разсрочване е до пет години.

в) предоставяне на актив с лизингов договор

- отчитане начислената до момента амортизация

Д-т 241 Амортизация на ДМА

К-т гр. 20

- с балансова стойност

Д-т 705 Приходи от продажба на дълготрайни активи

К-т гр. 20

Д-т 269 Други дългосрочни финансови активи – с цената на договора

К-т 705 Приходи от продажба на дълготрайни активи – справедлива цена

К-т 752 Финансови приходи за бъдещи отчетни периоди – с лихвата, която е разликата между справедливата цена и цената на договора

Пример:

Продаден е нов компютър на лизинг отчетна стойност 3200лв. справедлива цена 3500лв.и цена на договора 3800лв. (300лв. е лихвата).

Д-т 229 Други дългосрочни вземания 3800

К-т 20... Компютърна техника 3200

К-т 702 Приходи от продажба на стоки 300

К-т 752 Финансови приходи за бъдещи отчетни периоди 300

г) намаление на актива поради липса. Тя може да бъде по вина на:

- материално – отговорното лице

Д-т 241 Амортизация на ДМА – с амортизацията

К-т гр. 20

Отговорността на МОЛ е винаги с по-високата стойност между справедливата и отчетна цена.

Пример:

Установена е липса на компютър с отчетна стойност 2000лв. Начислена до момента амортизация 800лв. и справедлива цена 2200лв.

<i>Д-т</i>	241	Амортизация на ДМА	800
<i>К-т</i>	241	Компютърна техника	800
<i>Д-т</i>	442	Вземания по липси и начети	2200
<i>К-т</i>	203	Компютърна техника	1200
<i>К-т</i>	4532	Начислен ДДС за продажбите	440
<i>К-т</i>	443	Ценови разлики по липси и начети	560

- за сметка на предприятието

<i>Д-т</i>	241	Амортизация на ДМА	800
<i>К-т</i>	241	Компютърна техника	800
<i>Д-т</i>	609	Други разходи	1200
<i>К-т</i>	203	Компютърна техника	1200

д) предоставени като дарение и спонсорства

<i>Д-т</i>	241	Амортизация на ДМА с начислената до момента амортизация	
<i>К-т</i>	гр. 20		
<i>Д-т</i>	111	Общи резерви	
<i>К-т</i>	гр. 20	с балансова стойност	

е) бракуване и ликвидация

Този начин е свързан с извършване на разходи за демонтаж, които се отрязват по дебита на сметките от гр.60. Получените приходи / материали, резервни части/ се отчитат по кредита на сметка 705 Приходи от продажба на ДМА. Ако до края на отчетния период процесът на ликвидация не е приключен, дебитното салдо на сметка 616 Разходи за ликвидация на ДМА

се отразява като корекция в раздел II на ОПР /разходната част – със знак минус/ и в баланса актив – раздел Б група II статия материални активи в процес на изграждане.

Пример:

Бракувана е фрез машина с отчетна стойност 5000лв., начислена е амортизация 3500лв. За демонтирането са начислени заплати 200лв., осигуровки 70лв. Получени са резервни части за 300лв.

1. Отписване на актива от състава на ДМА

<i>Д-т</i>	241	Амортизация на ДМА	3500
<i>Д-т</i>	609	Други разходи	1500
<i>К-т</i>	205	Машини и съоръжения	

2. Отчитане на разхода за заплати

<i>Д-т</i>	604	Разходи за заплати	200
<i>К-т</i>	421	Персонал	200

3. Отчитане на осигуровките

<i>Д-т</i>	605	Разходи за осигуровки	70
<i>К-т</i>	461	Разчети с НОИ	70

4. Приключване на сметките от гр.60

<i>Д-т</i>	616	Разходи за ликвидация на ДМА	270
<i>К-т</i>	604	Разходи за заплати	200
<i>К-т</i>	605	Разходи за социални осигуровки	70

5. Отчитане на получените приходи /резервни части/

<i>Д-т</i>	302	Материали	300
<i>К-т</i>	705	Приходи от продажба на ДМА	300

6. Приключване на сметка 616

<i>Д-т</i>	705	Приходи от продажба на ДМА	270
<i>К-т</i>	616	Разходи за ликвидация на ДМА	270

7. Приключване на сметка 705

<i>Д-т</i>	705	Приходи от продажба на ДМА	30
<i>К-т</i>	123	Печалби и загуби	30

При отписване на ДМА, независимо от начина на намаление се отписва и създадения преоценъчен резерв.

<i>Д-т</i>	112	Резерви от последващи оценки	
<i>К-т</i>	122	Неразпределена	